

Lectura de Gracq



Joan F. Mira

“**E**l camp obert es girava tot sencer cap al vel opac, aquella cosa nova que lliscava per damunt, respirant ja immòbil l'olor de la pluja. De tant en tant, dues o tres cases passaven al llarg del camí: ara autèntiques cases de teulada de palla, de pesada caputxa abaixada fins als ulls, la llet de calç dels seus murs blanca i crua com un clatell sota la mata de cabells tallats com a grapats en l'espessor. Quan Irmgard estava gitada sobre el ventre, a ell li agradava alçar-li els cabells pesants per descobrir la pell nacrada d'aquella vora afaitada de poc, passejar sobre aquell rostoll dur que guardava encara la lluïssor de l'acer un dit que estimulaven bruscament, fent que passara sobre ell una petita onada sensual, els dos mots *tall a navalla*; no podia evitar cobrir de mossos lleugers aquella pell, més nua per haver passat sota la fulla, amb una fam molt tèrbola; Anna Bolena i Maria Stuart, la carn blanca de les belles aristòcrates de la guillotina, es despertaven vagament sota aquell dit encantat.” Si vostès han arribat fins ací, ja han tingut un regal de cap d'any, ja han pogut assaborir una mostra petita de la prosa més bella que s'ha escrit en cap llengua els darrers seixanta anys. A pesar de la meua traducció improvisada i maldestra, confie que llegir només uns fragments de Julien Gracq siga prou per copsar la subtil meravella de la seua escriptura, una cosa tan rara, tan lluny de la pobresa banal de tants escriptors d'èxit, tan distant de tants autors famosos que pel fet de vendre molts llibres pensen que són escriptors de debò, i els seus lectors enganyats o tan pobres com ells també ho pensen. De Julien Gracq, que s'acaba de morir als noranta-set anys, tants anys passats en silenci discret, tants anys de perfecció callada, lluny dels grans editors i de l'anomenat gran públic, no puc dir res més sinó que era el més gran escriptor viu en llengua francesa, potser el més gran de les llengües d'Europa o del món. Molt poc llegit en francès, molt poc en altres idiomes, molt poc en català: tan poc, que supose que ara mateix no serà fàcil trobar cap dels seus llibres al comerç habitual. Podia escriure novel·les bellíssimes on això que se'n diu l'argument o la història eren del tot absents, o només suggerits, o en tot cas un incident secundari, quan la cosa important és l'escriptura. Com en un quadre de gran pintor, on el tema o l'anècdota o l'escena no té gens d'importància al costat del valor de la pintura: a qui li importa el tema dels quadres de Rembrandt, o de Monet, o de les *Senyorettes d'Avinyó*?

“Era llavors el moment més gloriós del dia: l'aire era tan lleuger que Simon, pel pur plaer de respirar, abaixà els vidres del cotxe; aquest aire fresc, i el color d'or del dia ja declinant, li pujaven al cap com un vi. (...) De nou es va sentir un moment feliç com sempre n'estava a la carretera al final d'un dia bell com aquest, quan l'ombra dels pals de telègraf comença a allargar-se sobre els rostolls i els vidres de les cases amagades als camps s'encenen amb focs allà lluny un darrere de

l'altre amb el sol ja oblic; el blanc de calç d'una torre de molí, davant d'ell, flamejava al sol; els camps esdevenien un teatre on un dit de foc, delicadament, venia a tocar i a encendre el floc de grèvol d'una pomera aïllada en el seu tros d'herba verda, la pissarra mullada d'un palauet rural enfonsat entre el seu bosquet de roures: tot esdevenia emboscada, aparició, resplendor de flama que s'apagava a penes encesa. Però ja, a la vora de la carretera, passaven ací i allà estanys de marjal pensatius, adormits entre les llentilles d'aigua, on la nit amagada encongida esperava l'hora de pujar i eixamplar-se.” Això és escriure. I caldria llegir Gracq ratlla a ratlla, tancar els ulls, i tornar a llegir. El lector que m'accepte el consell, m'ho agrairà per sempre.

“Però ja, a la vora de la carretera, passaven ací i allà estanys de marjal pensatius, adormits entre les llentilles d'aigua, on la nit amagada encongida esperava l'hora de pujar i eixamplar-se.” Això és escriure.